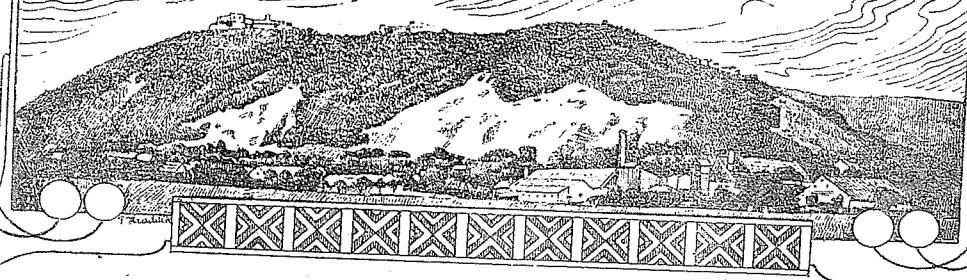

ZÁHORSKÁ KRONIKA

Archiv pohádek, pověstí, obyčeju, starožitnosti
na Záhoří a Pobečví.

Časopis lidopisný. Vychází měsíčně v Týně u Lipníka.
Číslo za 4 halíře. — Poštou v Rakousko-Uhersku celoročně 1 kor.

ROČNÍK III.

Březen 1907.

ČÍSLO 8. a 9.

Potrestaná Karuša.

Při starodávné silnici u samé Kejče byla veliká hospoda, hospodský měl jedinou dceru, velmi krásnou, ale pyšnou. Živnost byla dobrá, přecházel tu od nepaměti mnoho lidu nízkého a vysokého, že tu ostalo veliké bohatství.

Když Karuša, tak se dcera jeho jmenovala, byla na vydaj, hlásili se o ní ženishi, nejvíce, o čemž otec nevěděl, vděčili se Karuši tři tovaryši: krejčí, kolář a sedlář. Otci se jednou zdálo, že pro Karuši přijel král, aby si ji odvezl za ženu — a přikázal Karuši, aby si s nikým známost nedělala. Ta ho poslechla a umínila si všech tří nejvytrvalejších nápadníků zbyt se istí.

Čekala na sobotu, kdy chasa po dnes se večer schází. Jak nastal večer v sobotu; přišel zamilovaný krejčí, mluvil o čem jemu srdce přetékalo, ale vida Karušu smutně zamyslenou, tázal se děvčete po příčině. «Jak bych nebyla smutná», odpověděla, «když mám vykonat přetěžké pokání». Krejčí pravil: «O drahá Karušo, kdybych měl smrt podstoupit, vykonám za vás pokání». Karuša řekla na to: «Jak jedenáctá noční odbyje, mám jít na hřbitov do kostnice, tam leží v rakví mrtvý, toho mám vyhodit a se do rakve místo něho položit». Krejčí ihned odešel, aby pokání za ni vyplnil.

Sotva jeden byl pryč, přišel kolář a vida ji smutnou, zapoměl na sladké řeči a tázal se ji, co by ju trápilo. «O jak nemám být smutnou», — odvětila Karuša, — «když mám vykonat těžké pokání, vykonáte-li to za mě, tak si vás vezmu». Kolářský tovaryš láskou spíš tázal se, jaké by to bylo pokání, že je vyplní i kdyby při tom umřít měl. Karuša mu sdělila, že má o půl dvacáté noční hodině jít do kostnice na hřbitov a tam u rakve, kde leží mrtvý

stát s hořící svíci do dvanácti na stráži». »Když toho více není, rád to za vás vykonám« odpověděl kolář, odešel domů pro svíci, šel do kostnice a tam o půl dvanácté postavil se u rakve s hořící svíci.

Sotva byl pryč, přišel třetí nápadník, hezký statný sedlář a vida Karušu smutnou, tázal se soustrastně, co se jí nemilého přihodilo. Ona mu na to: »Jak nemám být smutná, když mám těžké pokání vykonat. Kdybyste to za mě vykonal, byla bych vaše!« Sedlář celý blažený horoucně sliboval, že by za ní i smrt podstoupil. Karuše mu sdělila, že si musí o dvanácté půlnoci uvázat na každou nohu řetěz u hřbitova a potom kostnici třikrát obejít. »O to já hned vykonám!« — odvětil sedlář a běžel pro dva řetazy, neb se dvanáctá již blížila.

U hřbitova uvázel si pak na každou nohu řetaz a šel ke kostnici, kterou obcházel. Krejčí v rakvi, jak uslyšel řinčení řetaze, myslel, že pro něho čert jede, ulekl se velice, odhodil víko rakve, že s rachotem na zemi padlo a posadil se chtěje vyskočit. To pak na stráži stojícího koláře tak dolekal, že odhodil svíci a utíkal z marnice přes hřbitov do města. Krejčí se hnul za ním. Také sedláře přepadl z toho strach veliký, že vyběhl ze hřbitova, odřezal si řetaze a ubíhal do města, tam se všeci tři srazili ve slepé uličce, jeden druhého se děsili a sotva dechu popadajíce jeden druhého zažehnávali slovy: »Pán Bůh s námi a zlé prýč!«

Tu se teprv poznali a jeden druhému postěžovali, že si Karuše z nich blázny udělala. Uradili se, jak by se jí pomstili. Byli dovední tovaryši, v Kelci je už nic netěšilo: a umluvili se, že časně ráno se pustí společně do světa, aby se potom na Karuší pomstili, nebo si vedla jak nějaká princezna. Dělali v jednom městečku, seznámili se s jedním ševcem řuhňavým a toho přemluvili, že mu zaopatří bohatou nevěstu. Dlouho se zdráhal, až konečně svolil. —

Krejčí ušil drahé šaty královské pro krále a tři jeho sluhy. Kolář udělal pozlacený kočár a sedlář skvostný postroj na tři páry koní.

Když to bylo uchystáno, oblekli ševce do královských šatů, sebe za jeho sluhy, do kočáru zapříhli tři páry pěkných koní a jeli po známé cestě obchodní od Hranic do Kelče a tam se u hospody zastavili. Hospodský byl celý blažený, neb se mu sen počal jevit, a byl u vytržení, když král mu oznámil, že si přeje Karušu za manželku.

Hned se strojila svatba, jaké v Kelci nebylo ani nebude. Když bylo po hostině odebrali se manželé do svého pokoje, aby si tam odpočali od námahy svatebního veselí. Sotva Karuša usnula, odstrojil ševc královské šaty, podal svým kamarádom, jak se umluvili a ti potichu z Kelče ujeli, že ráno po nich nebylo sledu.

Jak se pyšná Karuše ulekla, když poznala, že byla oklamána, otec zuřil uražen jsa ve své pýše, ale na konec se přece urovnali neb obuvník byl dobrého srdce, rozuměl své živnosti a Karuše si ho konečně přece upřímně zamílovala.

O sv. Petrovi.

Jednou přišel na cestách Pán Ježíš se sv. Petrem do jisté dědiny ke kováři na nocleh, byli přívětivě pohostěni a měli dobrý odpočinek. Ráno při odchodu pravil sv. Petr k Pánu Ježíši: »Pane, ti lidé nás uctili, dejme jim něco na památku.« Pán obrátil se napřed ke kovářce, řka: »Vol si tři věci na památku, ať se ti stanou.« Kovářka nechtěla více, než po smrti malé městečko v nebi. Když se Pán Ježíš tázal kováře, co by si přál za ten nocleh, pravil tento: »Předně mám, Pane, na zahradě velkou hrušku, má dobré ovoce a každoročně mně to někdo pokrade. Učiň, prosím, aby by na hrušku velezl, nemohl zpět.«

Kovářka mu skočila do řeči, řkouc: »Ale nezapomeň na věčnost!«

Než kovář nedal se myliti a přednášel druhou věc: »Pane, učiň, prosím, aby kdokoliv by skočil do ohně v moji výhni, nemohl ven.«

Kovářka po druhé napomínala kováře na věčnost, ale on přece třetí věc přednesl; řka: »Učiň, Pane, aby když si sednu na svou čepici, žádný mě nemohl odehnati.«

Pán Ježíš odpověděl: »Všecko, oč žádáte, stane se vám!« a odešel se sv. Petrem dále.

Kovářku rmoutilo, že si muž nevolil městečko v nebi. Stalo se, že kovářka brzy umřela a její duše vešla do nebe, jak si přála. Kovář truchlil čas po dobré své ženě, ale žil veselé dale, až sestral. Jednoho dne přišla pro něj smrt, aby šel s ní, že již čas jeho došel. Kovář mrkl šelmovsky po smrti a pravil, že se jen svátečně odjede k odchodu, aby mu zatím natrhala hrušek, které tak rád pojídal. Smrt byla mu po vůli vyplnit jeho poslední přání, ale běda! nemohla s hrušky; zůstala tam seděti. Byly to dobré časy. Žádný neumíral a lidé nemuseli se smrti bát.

Kovářovi však přece došel čas, a přišel pro něho jiný posel a to byl čert, řka: »Nech všeho, a pojď se mnou.«

Kovář mu ale odvětil: »Jsi-li ty čert, skoč do ohně na výhni, ať ti uvěřím, pak půjdu s tebou.«

Bez dlouhého rozmýslu skočil čert do ohně, ale nemohl zpět. Kovář přiložil paliva, rozdmýchal oheň, zavolal tovaryše, aby mu pomohli. Popadli čerta rozpáleného kleštěmi, vložili na kovadlinu a bušili do něho kladivem, co stačilo. Čert řval bolestí a sliboval, že nikdy pro kováře nepřijde. Čerta pustili a ten rovnou do pekla, kde s kvílením sdělil, jak mu kovář nadělil.

Na čas kovář měl pokoj, ale pak, když se čas jeho dovršil, přišel pro něj anděl. Toho kovář ihned poslechl. Vzal čapku, přitiskl pod paži a už letěl do předsíně nebeské. Sv. Petr přijal ho s přísnou tváří, nalistoval si zápisky o kováři v knize života, přečetl je a pravil: »Tvůj život nebyl ani dobrý ani špatný; ale že si's nepřál místo v nebi, musíš do pekla!«

Kovář vyšel z brány nebeské a anděl mu ukázal cestu k bráně pekelné. Kovář letěl a mžikem tam byl. Lucifer ho radostně přijal, ukázal mu místo, kde věčně bude trpět, ale sotva ho ostatní čerti zočili u brány, hned se s po-

kříkem velikým přihrnuli, kováře ven z brány vytlačili a s rachotem za ním zavřeli, křičce: »Toho tu v pekle nechceme, má velkou moc, všem by nám nabíl!«

I vrátil se zase k sv. Petru, který seděl za stolem před knihou života rozevřenou přijímaje stále nové příchozí. Když poslednímu vykázal cestu k nebeským přibytkům, obrátil se ku kováři, řka: »Co mám s tebou počít?«

»Svatý Petře« — odvětil kovář — »rád bych se podíval, kde přebývá moje žena a jak to u ní vypadá!«

Svatý Petr pokynul, otevřel bránu nebeskou a v té vhodil tam kovář svou čepici. Uviděl tam svou ženu zářící radostí, ale k ní nesměl. Tu prosil svatého Petra, aby mu dovolil dojít si pro svou čepici. Svatý Petr svolil, drže bránu nebeskou, ale kovář už seděl na své čepici a svatí andělé nemohli ho z nebe vytlačit, ani z té čepice dostat. Tak se dostal přec do nebe, ale sedí u dveří.

Pohádka o draku.

Král jeden měl sedm synů, nejmladší Zdirád byl z nich nejhorší, otce nectil, učit se nechtěl a nedělal dobroru.

Král napomínal, trestal Zdiráda, a když nic nepomohlo, rozkázal, aby mu šel z očí . . . do světa, hledat štěstí.

Zdirád vybral se do světa sám a sám. Sjezdil mnoho krajů až v jednom dalekém lese zabloudil; jezdil sem a tam, ale z hor nevyšel. Tu na jedné dolině potkal lesního muže, černého jak uhel a Zdirád se ho velice lekl, že z místa nemohl. Ten se ho tázal odkud jede. Zdirád se upřímně vyznal, jak otce rmoutil a sužoval, že konečně musel do světa širého se vydati hledat štěstí.

Lesní muž mu pravil: »Budeš-li poslušným, učiním tě šťastným člověkem. Únavou a hladem ztrápený Zdirád přislíbil, že bude mu poslušný, aby ho udělal šťastným. Černý muž zavedl ho do velké jeskyně, dal se mu najist a pak provedl svým obydlim podzemním, vykázal mu komůrku k odpočinku a začal ho učiti všelijakým věcem, také pískati na fujaru (píšťalu z lipového líčka).

Zdirád neměl nikdy dlouhé chvíle, učil se plně, byl poslušný ve všem a brzy se stal z něho hodný člověk. Tu mu radil lesní muž, aby se dal na blízkém zámku královském do služby. Zdirád poslechl, službu dostal: pásti ovce u lesa. Pásal ovce a přicházel vděčně k lesnímu muži. Sděloval mu po čase, že v městě kolem zámku je veliký zármutek, nebo v jedné jeskyni u města bývá drak, kterému každodenně dávají celého vola, aby lidi nedával. Ten ale po čase chtěl, aby mu dávali k tomu i lidského masa. Když král to rozhlásil, že se musí každodenně obětovati jeden člověk draku za pokrm, postavil se národ jeho na odpor a pravil: »Když první draku obětuje svou dceru, že oni se také z pořádku obětují!«

Krále to nemálo rmoutilo, že má ztratit své jediné dítě a rozhlasil, kdoby draka zabil, že mu dá dceru za manželku a půl království k tomu. Druhého dne měla se princezna předvést k jeskyni za pokrm drakovi.

Lesní muž radostně poslouchal a pravil: »Zítra ráno přízeň stádo k lesu, budu ti pak stádo hlídat. Dám ti proutek čarovný. Tim švihneš tříkrát před sebe a budeš stát u zámku. Tam si najdeš koně osedlaného, oblečeš šaty rytířské, sedneš na koně a když proutkem tříkrát švihneš před sebe budeš tam, kde si přeješ.

Zdirád poslechl. Skoro ráno přihrnul ovce, dostal proutek a sotva po třetí před sebe zašvihl, stál před zámkem zakletým. Vrata se mu sama otevřela, v konírně čekal krásný kůň osedlaný. V síni jedné na stole ležely rytířské šaty, přeumělé práce. Do těch se rychle oblékl, posadil se na koně a sotva po třetí prutem pohnul již stál, jak sobě přál před městem. Potkal smutný průvod, neboť právě vyváděli královskou dceru, bile oděnou za oběť drakovi.

Zdirád spěšně sestoupil z koně, poklonil se zarmoucenému králi a pravil, že se sám místo princezny draku obětuje, draka zabije, aby lidi nehubil. Když pak ukázali Zdirádovi jeskyni, přijel ke skalám, udeřil mečem na ně, volaje: »Draku vylez, pokrm tvůj je přichystaný!«

Hora se otrásla, drak vylezl až ku vchodům a volal hlasem zvučným: »Dnes ne, až zítra v poledne!«

Tu přistoupil král ku Zdirádovi, nabídl mu svůj zámek k odpočinku, ale on se poděkoval a ujal kus cesty, až se mu z očí ztratil. Pohnul tříkrát proutkem a již stál u zakletého zámku. Tam uvázel koně v maštali, složil zbroj, a ve svých šatech, když proutkem tříkráte pohnul, stál u svého stáda. Vyprávěl lesnímu muži, který stádo celý den opatroval, své příhody. Pak hnal domu své ovce a při tom pískal na fujaru tak dojemně, že se tomu celé město podívalo.

Druhého dne přihrnul zase ráno své ovce k lesu, černý muž dal mu zase proutek napomínaje, aby se vroucně napřed pomodlil, co by ho štěstí neminulo. O poledni zjevil se Zdirád před městem ve zlatém brnění, zamířil ke skále a zavolal na draka.

Ze zámku i města všichni hleděli na jeho zápas s obludou. Jak dvacátá polední odbila, skála se otrásla a drak sedmihlavý vylezl ven, hned bylo všude plno kouře, neb jemu plameny sálaly z otevřených tlam. Kůň Zdiráda se polekal, spínal se, ale Zdirád hbitě seskočil a utíkal hlavy draku, že brzy valily se od jeskyně kouřící se prudy černé krve. Tak draka zahubil.

Sedl na koně, pozdravil krále a jeho krásnou dceru, která mu rány obvázala a darovala zlatý prsten. Král ho zval na zámek pro slibou odměnu, ale Zdirád, jak mu lesní muž poradil, poděkoval se řka, že má ještě dalekou cestu a zmizel, odreknuv se s těžkou myslí odměny sliběné. Pohnul tříkrát proutkem, stál u zámku zakletého, složil tam své krásné odění a zase se octl na kraji lesa jako ovčák královský u černého muže. Ten ho

s bolestí očekával, jestli se přemohl a odměny se zřekl. Radoval se, když Zdirád se u něho objevil, řka: »Nikomu nezvěstuj, že jsi draka přemohl.«

Zdirád pošlechl a pásával své ovce dále, poslouchaje večerem v městě i zámku chválu na neznámého rytíře, jemuž se princezna zasnoubila a který tak tajemně zmizel, jako by se byla pod ním země propadla.

Král býval smutný, že neznámý rytíř se nehlasí a princezna častěji po něm plakala.

To vše slyšel Zdirád ale poslechl lesního muže. Rok se blížil ku konci od toho dne, co princeznu vysvobodil, když tu z nenadání cizý rytíř přiel na zámek ke králi a zvěstoval, že on draka zabil, aby mu dal šlibenou odměnu. Zdirád mlčel, když to uslyšel, ale velmi ho to trápilo, že mohl býti šťastným po boku královské dcery. Však slibu nezrušil. Přišel den svatby. Zdirád zašel smutný k lesnímu muži pro potěchu, ten ho ale radostně přivítal, řka: »Tvé štěstí není už daleko. Zitra po svatbě vyžádej si dovolení, abys při hostině mohl královské princézně zapískati na fujaru. Za odměnu žádej napít se z poháru, ze kterého ona sama pije. Tam pust prsten, kterým se ti zasnoubila.«

Tak se stalo. Ovčáka měli na zámku rádi a dovolili hostům zapískati. Zdirád pískal na fujaře tak dojemně, že všichni pohnutě plakali. Všichni ho chtěli obdarovat, ale on nechtěl ničeho, jen se napít z poháru z něhož královská nevěsta pila. Kalich mu podali, upil vína a pustil do něho prsten.

Když nevěsta nalezla v kalichu svůj prsten, nemálo se ulekla, nebo nikdo neměl jej v ruce, než ovčák, ale toho tu nebylo. Ihned svěřila se otci, že její právý ochránce se tu v zámku ukrývá, aby jej vypátral. Nebylo tu nikoho, kdo by prsten donesl, než ten ovčák. Ovčáka hledali, ale už nenalezli. Ten byl už v lese u svého dobrodince a vyložil, že provedl, jak on mu rozkázal.

Lesní muž jej pohlabil, poceloval, dal mu proutek, aby se oblékl do šatů rytířských v zakletém zámku a po druhé nevěstu královskou osvobodil od neštěstí. Nyní už může mluvit. Zdirád nemálo děkoval, hned byl na zakletém zámku a za chvilistál před městem, všicni lidé v ulicích se sbíhali, nebo poznali rytíře tajemně zmizelého. Stal se šum a ruch po celém městě, všichni lidé, staří, mladí doprovázeli Zdiráda před hodovní síní, kde svatebné pilně hodovali.

Když to králi zvěstovali strážní u brány, co se v městě děje, pozval rytíře neznámého na svatební veselí. Sotva jej královská nevěsta spatřila, poznala, že byla oklamána, ihned se k němu přitulila, aby ji po druhé od neštěstí uchránil. Jakmile to podvodný rytíř s princeznou oddaný spatřil, spěšně ujel za hory.

Nyní se slavila po druhé svatba s nebývalou nádherou. Celé město bralo podíl na štěstí královské rodiny. Když bylo veselí nejvyšší, objevil se náhle v síni černý muž, všichni se ulekli a chtěli utéci. Ženich mu šel vstříc a zval ho k svatebnímu veselí. Ten ale pravil: »Princeznu jsi vysvobodil svým mečem, ale i mě musíš učinit šťastným. Tím samým mečem utneš mě nyní hlavu.«

Zdirád se zpečoval, pak ale přece ufal lesnímu muži na jeho prosby hlavu. Ten ale neumřel. Ihned mu narostla krásná hlava a všichni poznali v něm krále, který dřívno tajemně zmizel.

Nyní byla radost ještě větší, když Zdirád zvěděl od svého dobrodince, že byl zakletý i se svým zámkem, až by se obrál, kdo by jej odříkáním a poslušnosti vysvobodil.

Po čase navštívil mladý král Zdirád s manželkou svou rodiče svoje, kteří jej dřívno měli za ztraceného a měli z něho opravdovou radost, vidouce jej tak rozšafného a šťastného. Změna ta stala se jenom poslušností, utrpením a odříkáním.

Utopené óřad.

Za starýho času v jedné dědině na Záhoří tekly malé potoky, bylo málo vody a starosta uhodil na óřad, vykopat obecní studňu. Óřad to schválil, obecní roboty vykopali studňu a hlínu nechali při ní na veliké hromadě. Stal se jiný starost, nechal povolat obecní óřad a oznámil, že ten kopec hlíny u studně nesmí být.

»Ale kde ju dáme?«, odvětili páni óřadi.

»Ste vy hlípi,« pravil starosta, »necháme na pastvisku vykopat důl a hlínu tam odvezem do něho.«

Óřad to schválil jednohlasně, a starostová sedě u kamen na lavici, svítila jim dračkó a usmívala se, že má chytrého muže. Též páni óřadi chválili, že je nový starosta, chytřejší ne předešlé. Na pastvisku vykopali důl a hlínu do něho odvezli. Po práci sešli se páni óřadi k poradě u starosty a on jim vyložil, že ta nová studňa se mosi změřit, jak je hluboká.

Tenkrát nebylo ještě žádné míry a óřadi si nevěděli rady, každý krötil hlavou a mručel: »Změřit, změřit; ale jak?«

Starosta přehlédl pány óřady a pravil: »Přece ju změříme, na kolik chlapů je hluboká. Položíme na příč studně žerd, chytne jeden druhýho za nohy, pověsíme se na žerd, až se poslední dostane k vodě. Já mosém začat. Pověsim se na žerd a vy na mně.«

Obecní posel obešel sousedy a domkaře k valné hromadě u obecní studně, aby byla pomoc při ruce. Obec se sešla, starosta pověsil se na žerd, první radní chytí se za jeho nohy a tak druhý a třetí a když ještě jeden z óřadu sešplhal dolů a chytí se třetího za nohy, zvolal starosta:

»Stát! Mosém si naplut na ruky, nezdržíme!«

Nachytal si sliny, pustil se žerdě, aby si na dlaně naplnil, ale v té zmizel celý óřad ve studni.

Ostatní sedláci ze žárlivosti se zlobili, že si starosta s óřadem sám chtěl studňu změřit a zlostě odešli do hospody čekat na óřad, až bude hotový s měřením. Ten se ale více neobjevil — utoplil se.

Sešla se obec, volila nový óřad a starosta zvolený, aby dal na jevo starost o obec, navrhl, aby se vystavěla nová postoška z obecní roboty. Sedlaci dají povozy a domkaři ruční práci. Vyměřili délku a šířku pastošky, sedlaci vozili hlínou a domkaři pěchovali mezi desky stěny. Až byli hodně vysoko, položili navrch vazbu a krovou, na ty přibili laty a na nich navěsili dochy. Tu teprv poznal óřad při prohlídce pastošky, že to není v pořádku. Nemá ani dveři, ani okna. Pro okna vydlabali díry v pěchované zdi, ale hůř bylo pro dvěře.

Tu se ozve starosta: »Milí sousedí, zednici budou si s tím dlouho hrát, poprosíme pana mynáře, on nám pôče kolo mlýnské; pastoška je, jak vidíte pod kopcem, pustíme kolo s kopce a ono nám hned dveře prorazí.«

Pantáta půjčil kolo kamenné, sousedí ho dokóleli na kopce a tu se radili, kdo ho bude rédovat, až poletí na pastošku, nebo kámen půjde, kam bude chtět! Uradili se a vzkřikli: »Ať si starosta udělá díru, kam bude chtět!«

On s ochotou nechal se provazy přivázat na kolo za páš a když že bylo hotovo, pustili kámen. Ten se kólal, starostů házel hned navrch, hned dolů, a páni sousedí chválili, že se nedá předběhnout.

Páni sousedí sešli s kopce k pastošce. V poli kopce našli klobók starosty a u pastošky ležel kámen a při něm starosta odpočíval.

Nechejme ho, ať si odpočine! — pravil jeden.

»Ale dyť nemá hlavy, přece ju měl na kopci. Víte co, podíme se optat jeho hospodyně, měli-li hlavu, když šil na kopce!« — odvětil druhý.

»Vy nic nevíte!«, odvětil třetí, »dyž ste našli klobók, našli byste aj hlavu.«

Starosta bez hlavy, pastoška bez dveří.

O pekelném obrousku.

V jedné dědině byli dva bratři, jeden boháč, druhý chudák, který měl s rodinou často hlad v domě. Jednou bohatý zabíjel krmce, chudý přišel k němu a prosil o kousek masa; ten však, jsa lakovem, jej vyháněl a když prositi neustal, pravil ženě: »Dej mu kousek masa, ať s ním jede k čertu.« Žena mu vybrala kus masa a chudák přišel domů pravil hladové své rodině: »Nesu maso, ale musím s ním k čertu do pekla.«

Uchystal se na cestu a šel daleko horama k peklu. Když přišel do Jerernice ptal se lidí, kudy se jde do pekla. Tam mu cestu ukázali a on podle Podhoří vešel do hluboké ráztohy a tam přišel k jeskyni, u níž stál strážný. Ten se ho ptal, co to nese. On odvětil, že přináší čertu maso. Strážný pravil: »Co žádáš za to maso?« Chudák odvětil: »Nic.« »To bys byl nemoudrý.« odvětil strážný, »zádej jen obrousek, kterým čert čistí kostel.« Ukázal mu úzkou jeskyň, která vedla k pekelné bráně. Šel dlouho jeskyní, až došel k pe-

kelné bráně. Když na ni zabušil, přiběhl lucifer se svými čerty a tázali se ho, co to nese. On jim pravil: »Nesu vám maso!« »A co chceš za ně?« On pak řekl: »Dejte mi obrousek, co jím čistíte kostel.« Jeden čert vrátil se hned s obrouskem, přijal od něho maso a vyvedl ho z jeskyně ven. Ten strážný u vchodu mu pravil: »To není obyčejný obrousek, kdykoliv budeš mít nouzi, řekni: Obrousku rozestří se! — a hned budeš mít jídla do syta.« Chudák šel toutéž cestou doma na Jerernici k Týnu, až se dostal do své dědiny. Přišla dom, přivítaly ho hladné děti a usužovaná žena a tázali se, zdali jí nese životnost. On pak položil obrousek na stůl řka: »Obrousku rozestří se a hned bylo na stole mnoho rozmanitého jídla, že se celá rodina nasytila. Od té doby měl se dobré a pracovitosti s rodinou se zmohl, že po letech stal se z něho zámožný soused, aniž by lakový bratr tušil, jak ke štěstí přišel.

Pokoj zemřelým.

Jeden sedlák sám krávy poklízel, dojil, ale nemohl nikdy stlouci. Přišel jednou k němu noclehrem krajánek a když slyšel, co ho třízí, radil mu, aby šel o půl noci na hřbitov, vzal tam lidskou lebku, doma ji na prášek roztloukl a dával krávám do nápoje, pak že dobré stluče. Sedlák tak udělal a dával prach z lebky kravám do nápoje. Dojil mnoho a pak když o půl noci počal stloukat, bušil kdosi na dveře. Šel otevřít a spatřil před chalupou chlapa bez hlavy. Ten zahučel: »Když jsi mi vzal mou hlavu, vezmu já tvou!« Ráno našli ho lidé před chalupou v kaluži krve a ufrženou hlavu vedle něho.

Čertova studně na Helfštýně.

Nad splavem Bečvy za Týnem na skalách je při nové silnici lavečka, odkud je překrásný pohled na Hranice a okolí. Pod skalami v slepém ramenu Bečvy je hluboká túně. Vypravuje se, že dvě kačeny, spuštěné do bezedné studně na Helfštýně, zde vyplovaly. Je tedy tato tak hluboká, jak vodní zrcadlo slepého ramene Bečvy. Říká se jí: Čertova studně, že ji čerti vyhloubili. Jednou totiž byl pánum na Helfštýně loupežný rytíř, obíral kupce na silnicích, odíral sedláky v dědincích, bral jim živnosť a dobytek a ukrutně sužoval, že nikdo na Záhoří a Pobečví nebyl jist svým životem. Když zlovůle jeho byla největší, byl prohlášen za škůdce zemského a proklet.

Okolní šlechtici, rytíři a zemané přitáhli k hradu a obléhli jej odevšad, že posádka nemohla k vodě. Brzy jí trápila i rytíře nesmírná žízeň. Ze zoufalství dovolal se dýbla, zaprodal mu svou duši, když mu do rána

v hradním příkopě pod palácem vykope studni. Ďábel si přibrál své čerty na pomoc a do rána vyholobil ve skalách hlubokou studni až k hladině Bečvy. Když vytáhla posádka první okov a rytíř vody okusil, popadl ho ďábel a strhl ho do bezedné studně, kde se na skalinách rozbil.

Od té doby říká se hradní studni pod zámeckým palácem: »Čertova studně«. Posádka na to vzdala se a odešla svobodně.

Galašovo mudrosloví.

(Pokračování.)

Časy a léta mizí jako list se stromů v podzim, tak i žití. Ctnost ale s dobrými skutky čas nepohltí, jako dravý potok. Povaha ctnosti je věčnost.

V zahradě přátelství kvetou růže, jichž vůně a barva neubledne, nebo mize květu je věčná.

Cílem člověka na světě je: pravdu poznati, krásu milovati, dobro žádati a co nejšlechetněji jednatí.

Nejrozkošnější útěcha ctnosti je přátelství. Čini nás ve štěsti šlechetnými, v neštěsti silnými, při smrti zmužilými a schopnými věčného blaho-slavenství.

Nevěř příteli, který není zbožný a ctnostný; nebo kdo Boha nemiluje, bytost nejlepší a nejdokonalejší, kterak by člověka, chybám podrobeného, miloval.

Chceš-li moudrým člověkem být, stani se ctitelем Božím. Pravá pocta jeho je v dokonalém poznání a zachování přikázání, kteréž působí nám a blížním blaho.

Co může člověka bolestmi, neštěstími, útiský a pronásledováním sklíče-ného dokonale uspokojiti? — Nic jiného, leč pomyslení, že Bůh tomu chce! Vůle Jeho směřuje k dobru mému.

Dobrý začátek může mít zlý konec, je-li ale konec dobrý, vše dobré. Víme, že umřeme, a přece na to málo dbáme, aniž pečujeme, aby konec byl dobrý.

Člověk se jeví brzy jako anděl, neb jako ďábel, rozumný tvor nebo ne-rozumné hovado. Příčina toho je v dobrém nebo špatném užívání rozumu a toto v mravním cviku. Běda dědině, kde špatný učitel pro mládež a špatný kněz pro dospělé, nebo v ní je mnoho vtělených ďáblů, kteří za vedení

dobrých učitelů a kněží by měli způsoby andělů. Na cviku spočívá mravní povaha člověka v budoucnosti.

Nejlepším společníkem jest dobrá kniha; běda mládeži s takým zlým společníkem!

Veřejná knihovna je pravý poklad pro krajinu. Pilné čtení dobrých knih rozum osvěcuje, je prostředek před zahálkou, která rozum dusí a zlotřílost zavádí.

Ctnosť ve stálém boji bývá korunována. Vysoká cena a vznešenosť člověka ctnostného jeví se tenkráte nejasněji, když naráží na odpor a trpí pro pravdu potupu a posměch, isa oběť vlasti.

Samota je zkušebním kamenem naší povahy mravní.

Ctnostná a pocitivá chudoba není nikomu k haně. Odstup to ode mne, abych nepočitivým způsobem zbohatnul a svědomí ublížil. Což by mi pro-spělo, kdybych celý svět získal, ale duši svou ztratil. Bohatsví jest často osidlem k záhubě věčné neb časném pádu. Mnohý, kdyby nebyl zbohatnul, byl by ostal poctivý a ctnostný, ale statek jej zatížil, že v bahnu klesl.

V Indickém kraji Bengalském měl jeden Ind opici, která budoucí věci podivuhodně předpovídala. Kníže tamější, chtěje se o pravdivosti zpráv pře-svědčiti, poručil dopravit ji do svého paláce, aby mu hádala. Předvedli dvanačt chlapců, podal jedenácti nepravý prsten a jednomu svůj vlastní, aby opice pravý nalezla: Opice ihned přiskočila k jednomu, vyňala pravý prsten a po-dala knížeti. Divil se tomu nemálo. Chtěje pak věděti, které náboženství je pravé, nechal na lístky napsati jména všech zákonodárců: Konfucia, Možžíše, Solona, Minosa, Radamanta, Drákona, Lykurga, Ježíše Krista a Mohameda. Pak poručil, aby opice nápis nejlepší vybrala. Cedulky vložil jinochům do rukou. Opice přiskočila k jednomu a hned vybrala z ruky cedulku se jménem: Ježíš Kristus. Všichni se tomu divili. Pak dal cedulky složené do sáčku, smíšil je, aby opice vybrala cedulkou pravou. Vytáhla opět se jménem: Ježíš Kristus. Pak poručil na nové lístky tajným písmem jména napsati, vložil je do sáčku a také nyní vybrala jméno Ježíše Krista. Jeden dvořenín s dovolením knížete na mísece cedulky zamíchal drží lístek se jménem Ježíše Krista v dlani a pak když opice lístky vybírala, všecky pustila na zem, konečně vzala dvořenína za ruku, přivedla ke knížeti, aby z jeho ruky lístek přijal. I na tom bylo jméno Ježíše Krista.

Pro manžely.

Veselou mysl manželovu nikdy dosti draho manželka nekoupí. Věrnost je dluh, který posledním dechnutím muži zaplatí. Nevěrná žena je šlechetným lidem ohavou, muži jedem, dětem špatnou společnicí, sobě sama vředem.

Ženo! nepouštěj se do víru rozkoší, do mnohé společnosti, zábav a her, ale hleď si získati lásku mužovu. Takové rozptýlení ubíjí lásku k manželi. Proto tak řídká láska manželská. Dokonalá žena na vše zapomene, vše opustí, kromě Boha, muže svého a dětí.

* * *

Svět je velikou nemocnicí, v níž různí nemocní: slepí, hluší, hrbatí a j. Hluchý vysmívá se slepcí, že nevidí; slepec hluchému, že neslyší; hrbatý kulhavému, že nemůže rovně jít a tento onomu, že je hrbatý. Jeden druhého chybíčku vidí, ale svou vlastní nevidí. Prosme Boha, abychom své vlastní chyby poznali.

* * *

Neduh si lidé svévolně přivádějí. Pokud zdráv, nešetří se; vše koná nemírně, při jidle, pití a v rozkoších tělesných. Nemírně se starají, po zisku shánějí; nemírně spí, nepomní, že to vše zdraví hubí a nemoc přivádí. Pozdě teprv u lékaře pomoc hledají, aby je zázračně uzdravil a když nemůže, na Boha reptají a jemu příčinu bolesti přičítají. Člověk je sobě sám největší tyran a zhoubce.

* * *

My lidé jsme si rovni určením v Bohu na věčnosti, ale nikoliv zde na světě. Kdybychom zde rovni byli, ctnost a zásluha neměla by ceny. Kdyby chudých nebylo, nebyla by štědrost; kdyby pyšných nebylo, ani pokory by nebylo; kdyby nespravedlivých nebylo, nebylo by soudu, slitování a zastání nevinnosti. Řád mravní by přestal.

* * *

Zbožnost a čisté svědomí jsou nejkrásnější ozdobou člověka, vznešenější, než urozenost a slovutné jméno; nebo toto přestává na loži smrtelném, kdežto ony následují duši na věčnost.

* * *

O mnohých se říká: »On je znamenitý pán, slavený ministr, zkušený vůdce, znamenitý mudrc a veliký umělec.« Trvalejší chvála by zněla, kdyby o něm šel hlas: »Je dobrým křestanem!« To je trvalá chvála a hodnota, o níž by všichni pečovat měli, že blaží zde i na věčnosti.

* * *

Proč bývají chudobní lidé útlomyslnější a milosrdnější než bohatí? Proto, že vlastní zkušeností ku slitování puzeni bývají.

* * *

Krása bez ctností je ošemetná marnost.

* * *

Co je lepšího nad moudrost? — Lidumilnost!

* * *

Co je původem všeho zlého ve světě? — Zlato, stříbro, peníze!

* * *

Co rozum nejvíce ostří? — Chudoba!

* * *

Proč musejí na světě blázni být? — Aby moudří měli něco k smíchu.
* * *

Pole nevzdělané trní a bodláči dává; tak i mysl nevzdělaná.
* * *

Každému, s nímž mluvíš, ukaž přívětivý oblijej.
* * *

Nekárej nikoho bez šetrnosti, pokory a vědomí vlastní křehkosti.
* * *

Nemluv, čeho jsi neuvážil a Bohu neodpornil, abys neřekl, co by se Bohu nelíbilo.

* * *

Nevykládej nikdy vlastní chválu v umění, ctnostech, vznešeném stavu, leda k užitku blížních.

* * *

Neomlouvej se, leč u veliké potřebě.

* * *

Cokoliv činíš, konej jako před velebností Boží a získáš na duši prospěch.

* * *

Považuj se sluhou všech a každé osobě představuj Ježíše Krista, tak poctíš každého a ve vážnosti uchováš.

* * *

Nehled' nikdy na chyby blížních, ale na vlastní a patř vždy na jejich ctnosti.

* * *

Nečiň, zač by se's před lidmi styděl.

* * *

Co se tě netkne, do toho se nemíchej a o tom nemluv.

* * *

Neustávej se nikdy pokročiti a sniysl svých na uzdě držeti..

* * *

Ke všem buď přívětivý a laskavý, k sobě ale přísný a tvrdý. Pozoruj, jak se lidé rychle mění a jak se na ně málo spolehlouti můžeš; ale více v Boha důvěřuj, který se nemění.

* * *

Čtyři nejlepší matky nejhorší dcery plodí: Pravda — nenávisť; štěstí — pýchu; krása — žádostivost; upřímnost — potupu.

* * *

Jeden mudrc tázán, proč se nežení, odvětil: Škaredou bych nemiloval; krásnou abych stále hlídal; bohaté bych otročil a chudobnou bych živil.

* * *

Čtyři věci člověk nerad opouští: Vlast, jmění, čest a přítele věrného.

* * *

Co jsi moudře uspořil, v čas potřeby, jak bys nalezl. Spořivosf je základem zámožnosti.

* * *

Rač nám to Bůh milý dáti, všech hřichů se vystříhati, v ctnostech stále setrvati, potom se k němu dostati a věčně se radovati; tam, kdež bydlí všichni svatí, s ním v té nebeské radosti, to jest cíl moji žádosti.

* * *

Čistota a nevinnost mají u Boha vážnost i lidé dokonalí ctí jí velmi a chválí.

* * *

Hled vždy bohabojným býti, vystříhej se lenosti, modlivěj se a posti. Chlípnost krátka zdá se býtí sladkou. Kdo ji pak okusil, že trpká jest zkusil a zármutek plodí i v hanbu uvádí.

* * *

Štěstí i neštěstí leží na jedné váze; Bůh klade na ni závaží. Na koho se štěstí usmívá, na toho se závisí Šklébívá.

V ústech dobré slovo, v ruce klobouk, nestojí nic a mnoho užitku přináší.

* * *

Pokora je malé semínko, kteréž vzroste ve strom a dává dobré ovoce.

* * *

Mocnář dobrý potřebuje znalost dějin; při dvoře svém pak kancléře a blázna.

* * *

Co ministr říci nechce, kazatel nesmí, to dějepisec a blázen vynáší. Onen, co se stalo; tento, co se stane.

* * *

Neříkej vše co víš; podří všechno, co slyšíš.

* * *

Co velké pány s nejchudším rovně ční? — Smrt!

* * *

Jeden vladař pravil: »Troje lidí nejvíce cením: počestné ženy, bohabojné kněze a udatné vojáky.«

* * *

Dáti a odpouštěti není rovné. Dáti je lehko zámožnému; odpouštěti je ale hrdinství.

* * *

Kdo pravdu nerad slyší, je nemoudrý; kdo ji ze zisku utlačuje, je nešlechetný. Pravdomluvný bývá obyčejně mučením pravdy, jak Pán Ježíš.

* * *

Modlitba je velmi dobrá, ale milosrdný skutek je mnohem větší ceny, nebo je výron lásky a tato je z Boha, zřídla vši dobroty.

* * *

Kdo pocty a chválu od světa hledá, u Boha ju ztrácí; kdo se snaží světu se libiti, u Boha v ošklivost upadá, neb marnosti slouží a se zlým v přátelství stojí.

Co ti Pán Bůh požehnal, hleď by's moudře užíval, spořil, pilně zachoval. Skládej málo k malému, uzříš, že to k velkému užitku vzroste tobě, zvláště v potřebné době.

* * *

Kde Boží milosrdenství zasnoubení se žádá, tam se manželství dobře dařívá.

* * *

Chlípná láska netrvá dlouho; ale déle její smutné následky.

* * *

Cistému srdeci jest vše čisté; nečistému ale i čisté nečistým bývá, protože smilstvo nečisté žádosti plodí a tyto i to nejčistší prznívají.

* * *

Nečistá žádost splněná mívá zlou odmenu.

* * *

Starý muž a mladá žena, stará babka a mladý jinoch lehko se sezdají, těžko se jako manželé milují. Proto můj nebožtík otec dobře řkal: »Rovnosť věku, stavu, hezká částka ctnostních mravů a zbožnosti — šťastné činí manželství.«

* * *

Jazyk a oheň opatruj pozorně, aby tvou nedbalostí neštěstí se nestalo.

* * *

Na panském dvoře je jako na moři ustavičné střídání; jeden stoupe v milosti a druhý z ní padá. Upřímnost při dvoře má velmi špatnou odmenu.

* * *

Nic lacinějšího na světě, jako neštěstí. Moudrý jedná rozšafně, blázen k vlastnímu neštěstí.

* * *

Bůh radosti neodpírá, mnoho k ní na světě učinil; máme ale při tom užívání na Boha pamatovati, jinak jeho darů neužíváme k našemu dobru.

* * *

Není srdnatý, kdo se při práci leká obtíží; čím větší obtíže, tim větší zmužilostí.

* * *

Kde se bratří a sestry nenávidí, tam má dábel kratochvíli, a žalost svůj trůn.

(Pokračování.)

DROBNÉ ZPRÁVY.

Hrad u Chorýně, t. j. pravěké město, stávalo před 2000 léty za dědinou u Bečvy, po němž zůstalo zalesněné »Hradiště«. Jsa položené v dolině, mělo: »Strážku« nad Juřinkou proti Krásnu, pohližeje na »hradskou« od Bránek k Rožnovu a nad otokem záhorské Juchyny do Bečvy. »Stráž« s pohledem na »hradskou« od Těšina, Příbora a Star. Jičína přímo k Hustopečím. Za touto rozkládá se od Němetic po svahu Záhoří k Bečvě les »Dou-

brava», v níž jsem r. 1891 nalezl pět mohyl z mladší doby kamenné, jako v Paleníně u Obránska a jaké jsou v Lištné u »Hradu«. V jedné 12 m průměru a 1·5 m výšky nalezl jsem ve spoustě popele rozpukanou popelnici, obuch z hadce krásně broušený u ostří a tylce, i jaspisový nožík. Rok před tím vyoral z jara rolník z Němetic střepy z nádob tuhovitých s vlnicí a kus ucha ozdobený vypouklými písmeny cyrillskými. Tento vzácný střep, uložený ve vlast. muzeu olomouckým poslal mi pan c. k. školdozorce Eug. Kadeřávek a byl příčinou pečlivého prozkoumání této krajiny. Popsáno a vyobrazeno v časopise vlast. muzea olom., roč. VIII., str. 21. a n. — Do Krakova odbočovala stará »hradská« od Kelče na Němetice, dotýkajíc se západního konce dědiny a sestupovala na kraji Doubravy přes Bečvu na Hustopeče, přímo k Star. Jičínu. Brod tento chráněn byl »Strážiskem« u Zámrsk. Území toto leží v oblasti muzea ve Val. Meziříčí a je bohaté na starožitnosti, které tu jen na rychlo z maličké části nalezeny.

Hradištěk u Hranic. Silnice z Hranic přechází proti Černotínské vápence po mostě přes Bečvu a vchází do podhradí pravěkého hradiska malého, jehož půlkruhový val a příkop lze tu viděti. V pravo nad tímto je krásně zachovalé na zalesněném návrší vlastní hradiště, »Hradištěk« zvané. Pod okrajem srázného svahu k Hranicím a Černotínu je znatelný příkop. Se strany Záhoří pak jsou troje valy a příkopy pěkně uchované. Na poli vedle nalezena měděná sekerka a kamenné obuchy. — Tři sta kroků dále k Ústí obchází silnice druhé zalesněné návrší jménem »Cerekvisko«. Lid vykládá: »Zde stával kostel, byl však zbořen; zvon jeho propadl se dolů na bařině, po čase vyleze ze země a hledí jak daleko má ke kostelíku sv. Antonína.« — Byl zde kostel za sv. Methoda, Hranice byly tehdy pouští. »Hradištěk« byl zeměpanská tvrz k ochraně brodu přes Bečvu a »Cvrčov« pak k ochraně »hradské« k severu.

Záhorská kronika vychází od r. 1891, dvakrát umřela, nyní se ujala a bude takto vycházetí několik roků v zimních měsících. Od Nového roku zdražil se tisk o 10%, výděleček velmi ztenčen. Prosím přátelé na Pobečví a Záhoří, aby se při nahodilém setkání přimluvili, co by chasa na Kelecku, Všechnovsku, Bystřicku, Hranicku a Lipensku odebírala hromadně. Na Pobečví má přátele jen ve Stříteži, Loučce, Tupci a Újezdě u Přerova. Neodbírá celé Kelecko; na Všechnovsku odebírá jen Pravodovice a to od začátku; na Bystřicku jen Bílavsko a Rajnochovice i Bránky u Val. Meziříčí. Na Dřevohosticku jen Křtomil a Nahošovice. Pak neodbírají Čechy, Podolí, Želátovice, Kozlovice, Olšovec, Hrabůvka, Milenov, Klokočí, Podhoří, Jezernice, Bohuslavky, Dolní Újezd, Trnávka, Veselíčko, Osek, Radvanice, Buk, Popovice, Tršice, Penčice, Předmostí. — Doporučujte, abych mohl list zvelebit, co by brzo vycházel ve 3000 výtiscích.

Pan Alois Kocián v Soběchlebích rozdá sešity I. dílu; komu některý schází? — Děkuju srdečně za dobrovité uznání a pomoc všem příznivcům. Příspěvky budou uveřejněny v tomto ročníku, pokud není obsazen; jistě ale v ročníku příštím, který počne 1. říjnem t. r.